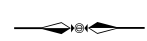

מסורת הש"ס

^(א) וזכום דף פב, ^(ב) תמורה דף ד'; ^(ג) א' ומולין קכה.; ^(ד) ופי' מוסי' חולין קכה. ד"ה א' הכי וכו'; ^(ה) לקמן דף פד. מכות דף י'. שטותם דף ג'; ^(ו) ונעיל ע. וס"ג.; ^(ז) ומוספתא פ"ו ה"א.; ^(ח) וז"ל ובשעה.; ^(ט) ופי'צ.; ^(י) שלא הודה להן אלא דשפיר עבד דלא אכלה ס"א ח"מ, ^(כ) ופי'צ. בתוס' לקמן קמז: ד"ה וחותם שריוני מת. ד"ה יבד יהודה גמ"ק כד. ד"ה עזרת ובזכום פג. ד"ה המזבח.

תורה אור השלם

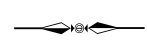
- הן לא הובא את דמיה אל הקדש פנימה אִבּוּל תאבְּלוּ אֹתָהּ בְּקֹדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי:

ויקרא י"ח
2. בבית אחד יאבֵּל לא תוציא מן הבית מן הקֹדֶשׁ חֲרֹקָה וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבֹּר בּוֹ. שְׁמוֹת יב' מו

הגהות הב"ח

^(א) גמ' שפירת העלם אימור נחמר דניסוי: ^(ב) רש"י ד"ה נסים כדמתרגמינן כנו כסיתה: ^(ג) חוסי' ד"ה זו וכו' לקמן. י"ב דף פ"ד ע"ב:

מוסף רש"י

כל הענין כולו. חזקינן פליג בת"כ דמוקמין ליה ללפסול חטאת החילונה שנכנס דמה לפניו חטא להו אין המקרא מדבר אלף בפסוקים שמהם נכנס לפנים כמלתוהו ואמר קרא שם ארע בהן פסול ישרפו ארצים הכירה גשורה ולא חוץ לג' מחנות כמלות כדמכבי כהאי קרא בקדש גאש שערף שמהא שריפהה בקדוש ולמן לא תעשה ע"ז אסילתן בין כפרין בין פסולין כדמכבי לא תאכל. דמתקמן לא לאמר לאו על אסילתן וכחנו כאן (בבויט פג.). ישרפו בשעה עשר. ולא גמ"י, דיוט' הוי ואין שריפין קדשים צו"ט (תמורה ד). המותרים בטמור. כנסת טמור וכשר והשורש. את העלם. בטמא אינו סופג את הארבעים. המותר כשן נטמא (שבתות ג.).

מוסף תוספות

א. אפי' לדברי רבה. מוס' שאין. ב. כמו שפי' בקטורס שערין לא אמר לו הקב"ה שיהא טעון עיבור צורה. פס. ג. כמו שפי' ר"י לעיל (פב). ד"ה בשלמא. שס. ד. וןלא היה להם לשורפיה מיד. שס. ה. דהאי דאמר ליה משה לאהרן הן לא הובא וגר' לאו משום שאם הובא דמה לפניו שרפו עשו ששרפה מיד. שס. ו. בתוס' שאין מוסין. אפי' ע"י גומרתא.

ביצד צולין פרק שביעי פסחים

כל הענין כולו. כל פרשה זו. וכל חטאת אשר יוצא מדמה (ויקרא ו) דמוקי לה רננן במסכת זכחים (דף פג.). בחטאת החילונה שהכניס דמה לפניו וחוה פסול שלה וקאמר רחמנא שישרף פליג ריה"ג ומוקי בחטאת הפנימית כגון פר העלם דבר של יציור אשר יוצא מדמה כמלותה אל אהל מועד לא תאכל

באש

תשרף

ובשעה

לא תאכל

קרא

דהא

כתיב

בגופיה

(ויקרא ד)

ושרף אותו

על עזים

וגו' אלא שאם

נפסלה

ציוא

וצטומאה

בא הכתוב

ללמדך

שחשפנה

צנית

הצירה

ולא

חוץ לג'

מחנות

כמלות'

ולמן לא תעשה

על אסילתה:

אמרו לו חטאת החילונה

שהניס דמה לפניו

מנין נך. שהיא

פסולה:

אמר להן. מדאמר ליה משה

לאהרן הן לא הוצא הא הוצא בת

שריפה

היא ושאפי' עבד דשרפה

לאלתר.

ומדיליף ריה"ג קדשי דורות

מחטאת

דאהרן

אלמא ס"ל נמי דאם

הוצא דמה לדורות

צניא שריפה

לאלתר כי חטאת דאהרן ואף על גב

דפסול הדס הוא דהוי כפסולו מחמת

דבר אחר וקס"ד דה"ה נמי ס"ל

כפסול צעלים

דלא צעי עיבור

זורה

אבל רננן

דלא גמירי

מיניה סברי

דורות

משהה לא ילפינן

ובשהיא הוא

דקאמר

להו משה דאם

הציאו דמה

לפנים

צניא שריפה

אבל לדורות

צניא נמי

קרא אחרנא

וגצי עבד זורה

נמי לא ילפינן

מינה: ור' יוחנן. דלא

חשיב ליה

למיה"ג

כדהיינו

אמר נך

נהי דשמעת

ליה כפסול דס דלא

צעי עיבור

זורה כפסול צעלים

מי שמעת

ליה דקאי כרבי

יוחנן בן

ברוקא:

דס ובשר חיה מילתא

היא.

והוא ליה פסולו בגופו כאלו נטמא

בשר

עלמא:

במתני'

העצמות

והגידין

והגותר

ישרפו

בשעה עשר

חל ט"ו להיות

בשבת

ישרפו

בי"ז לפי

שאינו

דוחין

לא את

השבת

ולא את י"ט:

גמ' אמר

רב מרי בר

אבוא

א"ר יצחק

עצמות קדשים

שישימשו

נותר

מטמאין

את הידים

הואיל

ונעשה

בסים

לדבר

האסור

נימא

מסייע

לי' העצמות

והגידים

והגותר

ישרפו

לט"ז הני

עצמות ה"ד

אילימא

דלית

בהו מוח

למה

בשריפה

נשריניהו

אלא

פשימא

דאית

בהו

אי אמרת

בשלמא

שימוש

נותר

מילתא

היא אמרת

שימוש

אלא

אי אמרת

בשריפה

נותר

לאו מילתא

היא אמרת

שימוש

נותר

לאו מילתא

היא אמרת

שימוש

נותר

לאו מילתא

היא אמרת

שימוש

נותר

לאו מילתא

היא אמרת

שימוש

נותר

לאו מילתא

היא אמרת

שימוש

נותר

לאו מילתא

היא אמרת

פרק שביעי פסחים

ורבה מוסיף אף ריה"ג.

וא"ת^א היכי נימא דריה"ג ור' יוחנן

בן ברוקא אמרו דבר אחד והא פסולה

דחטאת שנכנס דמה לפניו היינו לפני זריקה ור' יוחנן

בן ברוקא אחר זריקה איירי ואליבא דר' יוחנן

מסיק מדקא מוסיף עלי' וי"ל דרבה לא מפליג

בין קודם זריקה בין לאחר זריקה כי

היכי דלא מפליג ר' יוחנן דקאמר אף

אחר זריקה מחלוקת:

אמר ר'הן הן לא הובא את דמה.

פירש בקונטרס דרננן לא

צעו למילף מחטאת דאהרן דלא גמירי

דורות משעה ומה שפירש כן לא משום

דחטאת דאהרן היה לשעה דהא שעי' של ר"ח

היה כדפירש בקנז' וכן אימא בזכחים

בפרק טבול יוס (דף קא):

אלא דקסברי רננן הוראת שעה

היתה דלאמר לעיל וקשה להשצי"א

דלעיל שי"ך הוראת שעה כדפי' דקסבר

מפני טומאה נשרפה דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

בגופו ומסביר ישרף מיד ג אבל הכא

דחטאת שנכנס דמה לפניו דהוי פסולו

עין משפט‏‏**נר מצוה**

פה א ב מיי פ"ח מהל' מאלכות אסורות הלכה א' ונ'וש"ע יו"ד ס"י סה סעיף ט"ן:

מוסף תוספות

א. ואמאי הוי נותר. מוס' שאנן. ב. השתא משמע הכא דשמנו מיקרי גיד שפיר. שם. ג. וי'הוי מוכח מהתם דקסבר יש בגידין בנותן טעם. שם. ד. דאי מחמת איסור יו"ט א"כ יהא מותר לשורפו שם. כמוצאי יו"ט. שם. ה. אצ"פ שאין כאן איסור יו"ט. שם. ו. דכיון שלא היה יכול לשורפו ביום בבוקר ראשון מחמת איסור יו"ט הקפיד הכותב שלא לשורפו עכשיו בלילה עד למחר ביום. שם.

רבינו הגנאל

צבורין צבורין מהן חלוצין ומהן אין חלוצין, עצמות קדשים שאין בהן שבירת עצם אמרינן מדהך חלוצין הנהך נמי חלוצין. בעצמות ספח דאיכא שוירות עצם בעי דביקה. אמר רב יהודה אמר רב כל הגידין בשר חוץ מגידו צואר. ואקשינן עליה ממתני' דקתני הגידים ישרפו, הני גידים מאי עבדתוהו, אי בשר הן אמאי ישרפו וכלינהו, ואי נותר הן נותר, אלא ודאי גיד צואר הן, ולא יכול לאכלן וטעונינן שריפה, ואי אמרת לאו בשר הן נשרינהו. ונשינן גיד הנשה הוא ואליבא דר' יהודה דאמר אינו נוהג אלא בידך אחת, ולא תימא דדאי מספקא ליה אלא אפי' תימא פשיטא ליה דשל ימין אסורין, ובגון שהוכרו ולבסוף נתערבו דהא לא אפשי' למכליהו, הלכך טעונין שריפה. רב אשי אמר גידין דקתני במתני' שימנו של גיד הנשה הוא דנתנו בו ישראל קדושים איסור. רבינא אמר גיד החיצון הוא ששינו במשנתנו שאין חייבין עליו, דגרסינן בפרק גיד הנשה אמר שמואל שני גידין הם פנימי סמוך לעצם אפסורתיא חוץ, חיצון סמוך לבשר אסור ואין חייבין עליו.

בתנ"י חל ששה עשר להיות בשבת כו'. אקשינן נתיי עשה שנאמר והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו, עשה דשריפת נותר לידחי ולא עושה כל מלאכה דיום טוב. ושאני חזקיה מה ת"ל עד בקר ליתן בקר שני לשריפתו. אביי אמר האי נמי בפרוש רבתי תורה לדחות עולות ארבעה עשר מלהשרף ביום טוב דכתיב עולת שבת בשבתו ודייקין מינה דאין מקריבין אלא עולת שבת בשבת בלבד, אבל אביי עולות חול בשבת או

פג:

אי אמרת בשלמא בשר נינהו כו'. ואין להקשות אי בשר נינהו לילכינהו^א ללאו בשר גמור הוא שיהא טעמם כטעם בשר מיהו לענין שריפה צעי למימר דליהוו בשר: **ל"א** נצרכא אלא לשומנו.^ב קשה דכריש גיד הנשה (חולין פט). פריך וסבר תנא דידן אין צגידין

בנותן טעם והא תנן ירך שנתבשל זה גיד הנשה אם יש זה בנותן טעם אסור והשתא^ג דילמא הא דקמני אם יש זה בנותן טעם משום שומנו דגיד הנשה קאמר דהכא קרי ליה גיד ושם פירשתי:

ל"יתן בקר שני לשריפתו. וא"ת אי אסור לשורפו בליל מוצאי

י"ט עד הבקר היכי מוכח^ד דאין שריפת קדשים דוחה י"ט הא על כרחיך גזירת הכתוב היא דהא אפי' בלילה שהוא חול אסור לשורפו^ה וי"ל דכיון דאסור לשורפו צבורק ראשון ילפינן שפיר דאין שריפת קדשים דוחה י"ט והא דאסור לשורפו בליל מוצאי י"ט^ו איןומי'^אשכןמצינובשלמיםשאין נאכלים לאור שלשי ואפ"ה אין נשרפין עד היום כדאמר' צריש מכליתין (דף ג.):) **וְלֹא עוֹלֹת חוֹל** בשבת כו'. משמע הכא דאיברי חול אין קריבין בשבת ולא צי"ט וקשה דבסוף פרק טרף צקלפי (יומא מו.) אמר אבאי חול שנתותרו עושה להן מערכה בפני עמון וסודרן אפילו בשבת ואפי' לרב הונא דפליג התם היינו דאינו עושה מערכה בפני עממן אבל דברי הכל סודרן על המערכה גדולה כן צריך לפרש שם וכן בסוף פ"ק דשבת (דף ג.) דריש בכל מושבותיכם אי אחת מצעיר למישרי אצרים ופדרים הוא דאתא והיינו איברי חול שנתותרו אצרי תמיד של שבת נפקא מעל עולת התמיד צריש אלו דברים (נשיל טו.) דוקא אצרי עולת חול ממעט הכא ומירץ ר"ת וריצ"א דהתם דוקא במשלה בהן האור מיירי דנעשו כצר לחמו של מוצח שמתוך שה' לחמו של מוצח הרי הן כקרבן היום ודמו במזמועדו אפי' בשבת וללישנא דאסיק נמי התם דוקא בפסולין אי משלה בהן האור אין אי לא לא לאו למעוטי

כשריץ אחא אלא ה"ק דלא אינטריך ככשריץ לאשמעי' במשלה בהן האור ומיהו אף ככשריץ לא שריא אלא במשלה בהן האור וריצ"א מקופק בשאר קרבנות דלאו תמיד ומשלה בהן האור אי נעשו לחמו של מוצח למישרינהו בשבת דדילמא דוקא בתמיד מהני האי טעמא דשם תמיד דוחה שבת וא"ת דציומא (דף מו.) דריש לה במזמועדו וצפ"ק דשבת (דף ג.) דריש מבכל מושבותיכם וי"ל דקרא דבכל מושבותיכם גלי על צמועדו דאיירי אפילו באצרים ופדרים של חול והא דלא נקט ציומא קרא דכל מושבותיכם דהויא עיקר דרשה משום דמיחא ליה למינקט דרשה דמועדו דשייכא אף גבי טומאה ובכל הקרבנות: ולא

יוא' מצוקא דאטמא וגממח אלא אותו עצם על פני כל אורח הירך שאסור: וחייצין עליו. מלקות: חילון. זה גיד קצר הניתן בסוף השופי לרצחו וחילון קרי ליה על שם שהוא מוטל לצד חילון של ירך כד הרואה את האויר הסמוך לבשר שמוצלע בצצר: אסור. מדרבנן: ואין חייבין עליו. כדמפרש טעמא התס' אשר על כף הירך^ט ההוא דפשיט כבוליה ירך והיינו פנימי אבל חילון לא ובההוא קאמר תנא דידן דתחלתו אינו נאכל משום איסור דרבנן וטעון שריפה דחיל עליה שם נותר דחוי מדאורייתא: ניסי עשה. דבאש תשרפו: ונידחי לא טעשה. דמלאכת י"ט: שאין ת"ל עד צוקר. בתרא דהא כבר כתיב קמא: ולא עולת חול צי"ע. אלמא אפילו הקטר עולה אינו דוחה י"ט וכ"ש שריפת פסול שלה ופסח קרבן של חול הוא דוריקת דמו בצרבעה עשר ואין יכול להקטירו בלילה והא דכתיב [שמות לד] לא ילין לבקר דמשמע הא כל הלילה ילין הא אוקימנא בצרבעה עשר שחל להיות בשבת צפ' תמיד נשחטו (נשיל נט.): הוא ולא ככשרייו. היכולין ליעשות מצעוד יום: ולא

ביצד צולין פרק שביעי פסחים

שמאלן **צבורין** **צבורין**. וצדק עליונים ומאלן חלוצין: **עלמם קדשים**. לא צעו למיצדק תחתונים אבל עצמות פסח צעו למיצדק כולהו וזהא פליג רב ציד אדרב נחמן דאי מאלן חלוצין לא חמיר שימוש נותר כולי האי להצריכו שריפה מספק

הגידין צפר. הרי הן כבשר וגימנין עליהן צפסח ויוא' ידי חובתו: **חון מגידי צואר**. שהוא אלל הרחצ וקשה ועץ צעלמא הוא: הני גידין. דקאמר עיקרן ותחלתן לשריפה היכי דמי: ואי דאייסור. ע"י שנתעצלו צאכילתן היינו נותר: אלא פשיטא צגיד צואר. קאמר ומשום שאין נאכלין מחמת קשיין מני להו צדדי עצמות וקאמר דעיקרן לשריפה דמסתמא לא אכיל להו: אי אמרם צעלמא צפר נינהו. ואי אכיל להו נפיק צהו אמטו להכי צעי שריפה כו': לא נצרכא אלא לגיד הנשה כו'. לעולם גידי צואר לאו בשר נינהו ושאר גידים בשר גמור ורצוי לאכילה וממני' דמשמע דיש גידים שהן בשר ליעטן שריפה וסתמן אין נאכלין דקאמר ישרפו צט"ו צגיד הנשה שהוא רך וכשר לאכילה: לר' יסודס. דאמר אין נוהג אלא צאחת ולא ידעינן צחי מנייהו הילכך מתחלה עומד אותו של היתר לשריפה משום דלא ידע ליה דליכליה: ופרכינן **טיפשות מיהא דמספקא ליה לרבי יסודס**. צחי נהיג דהא מילתא איציעאל לן צפ' גיד הנשה (חולין כ:.) דקמני ר' יהודה אומר אין נוהג אלא צאחת והדעת מכרעת של ימין ואיציעאל לן מיפשט ליה לרבי יהודה דשל ימין ומאי דעת דקא אמר דעת תורה כדמפרש התס' הירך^ט המיומנת שצריך או דילמא פסוקי מספקא ליה ומאי דעת דעת נוטה כלומר מסתברא הכי טיפשטו מממני' מדקא אמר תחלתו לשריפה ודאי מספק' ליה הילכך שריפה צעו תרוייהו דאלל חד וחד אמר האי דהיתירא הוה והרי הוא נותר ומתחלתו לא היה יכול לאוכלו שמא זהו של איסור דאי פשיטא ליה אמאי תחלתו לשריפה דהיתירא ניכליה דאיסורא נשדייה: לעולם פשיטא ליה

דשל ימין וממני' דלא מני אכיל ליה ומצריך ליה שריפה כשנתערבו לאחר מכלן. כשהוכרו לאו דוקא דודאי מתחלתו הוכרו דאין לך אדם שאינו מכיר צין כד ימין לצד שמאל: רב אשי אמר. ממני' בשומנו של גיד קאמר דמותר מן המורה ונהגו איסור צו הלכך תחלתו לשריפה דכיון דמן המורה מותר חל איסור נותר עליו ובכלל נותר לא חשיב ליה דהאי על כרחו מתחלתו לך עומד ואינטריך למיתנייה בצאפי נפשיה ולאשמעינן דאסור לאוכלו: שני גידין הן. צריך: **פנימי הסמוך לעצם**. זה גיד הגדול המתמוח על פני כל אורח הירך ופנימי קרי ליה שהוא צצד פנימי של ירך כד הרואה את הירך השנית: וסמוך לעצם. עצם הקולית התחוב בצוקא דאטמא וגם ממנו מומן שאסמריי לך, דהיינו בקר ראשון, כשיש של בקר שני שהוא חולו של מועד תשרפו אצל ציז"ט לא (שבת קלג. ובעיז' שם קלג. ובעיז"י יבמות שם חול וטמורה ד:.) ולא עולת חול ביום טוב. כגון אצרי תמיד של ערב יו"ט שלא הוקטרו מבעוד יום אין מעלין אותן משחטה (שבת כד:.)

מסורת הש"ס

א) חולין דף כ: ג) חולין דף כ"ג, א) שם דף כ"ד: ד) שם דף כ"ד: דף קלג. תמורה דף ד: ע"ש, ט) [נשיל נט: וצ"ן, ו) [חולין כ"א:], ז) [נדרשית לג:], ח) [חולין כ"א:], ט) [נדרשית לג:], י) [בשבת כד:].

תורה אור השלם

- ולא וותידרי ממונו עד בקר ודנתר ממונו עד בקר קאש תשרפה: שמות יב י
- עלת שבת בשבתו על עלת הקמיד ונסקה: במדבר כח י
- וביום הראשון מקרא קרש וביום השביעי מקרא קרש וידה לכם כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם: שמות יב טז

מוסף רש"י

וישראל קדושים. העושין סג' לתורה (חולין כא. לגירסא שם: וישראל קדושים נהגו בו איסור, פנימי הסמוך לעצם. גיד החילון והוא צצד פנימי של ירך (חולין כג.) הוא גיד ארוך וממנו לאכיל של שופי כשפרעין את הירך ופושט בכל הירך, דאש אחר מתחבר בעלם האליה ומשם נפשט לאורך השופי עד מקום חיצור הקולית ועלם הירך וסם הוא סמוך לעצם (שם כא.). אסור. מן המורה, מלקות. צריך קליף לקנות (שם) מירץ, חילון עסקיין ונשייר ליה על כרחיה ותרפה צעי דהא מדאורייתא חוץ (שם כא.) שאין ת"ל עד בקר. וזמנא אחרימי אלא דהא כתיב עד בקר כרישא (שבת כד: ובעיז' שם קלג. ויבמות ד.) אלא אשריפה קאי והכי קאמר והעמר ממנו מומן שאסמריי לך, דהיינו בקר ראשון, כשיש של בקר שני שהוא חולו של מועד תשרפו אצל ציז"ט לא (שבת קלג. ובעיז"י יבמות שם חול וטמורה ד:.) ולא עולת חול ביום טוב. כגון אצרי תמיד של ערב יו"ט שלא הוקטרו מבעוד יום אין מעלין אותן משחטה (שבת כד:.)

מסורת הש"ס

^(א) חולין דף ע"ו; ^(ב) חולין דף קכ"ב; ^(ג) יו"מא מ" סוכה מז'; ע"ש פרש"י יצמות מב'; ^(ד) חולין ע"ט דף ע"ו; ^(ה) קל"ה; ^(ו) לעיל דף פ"ב; ^(ז) שנויות ג': ^(ח) נמשות ח"י; ^(ט) סנהדרין דף ק"ג; ^(י) קל"ה; ^(יא) שנויות דף ג'; ^(יב) מסת דף ד'; ^(יג) דף טו; ^(יד) חולין דף פ"ג; ^(טו) דף ל"א; ^(טז) קמח: ^(יז) חולין דף ד'; ^(יח) ו' (י) ו'לעיל ע' וס"ז; ^(יט) חולין קכ"ב; ^(כ) ו'דברים כה'; ^(כ"א) ו' אלעזר;

תורה אור השלם

1. אך בַּחֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵי יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת תְּבוֹאֹת הָאָרֶץ תַּחֲנוּן שְׁבַעַת יָמִים בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן שִׁבְחוֹן וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי שִׁבְחוֹן; וְקָרָא כֹהֵל לֹט

2. וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר וְתִגְדְּרוּ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר בָּאֵשׁ הַשְּׁמִינִי שִׁבְחוֹן;

שמות יב י
3. בְּבֵית אֶחָד יֵאָכֵל לֹא תוֹצִיא מִן הַבֵּית מִן הַבֶּשֶׂר הַזֶּהָרָה וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בּוֹ; שְׁמוֹת יב מו

הגהות הב"ח

^(א) רש"י ד"ה אכל המותר וכו' אינו לוקה לא המותר:

מוסף רש"י

נמנין עליהן בפסח. דלפילו לא נמנה חסד עם התורה אלא לחליל מהן ילא ידי אכילה פסח (חולין ע"ו). לא חש לקמחיה. למה שהוא טעון ומילא מפיה, כלומר לזכורו (יבמות ע"ב). טעון ומילא טעון ואינו חושש, כלומר מרבה דברים שאינם (סוכה ד"ו). אל תקניטני. להשיב לי ממנה (חולין קכ"ב). בשלשון יחיד אני שונה אחרת. משנה, ולא נלשון סתם משנה (שם) כלומר יחידה היא ולא כפילה לן כותיה (שם ע"ו). המותר בטהור. פסח טהור וכשר (שבועות ג'). וכל שכן נטמא (עירובין ג"ב). והשובר. את העצם (שבועות ג'). והגותר ממנו עד בקר וגר'. חלש משפטי. עשה הוא ולא שניתק לעשה אין לוקין עליו והמותר בפסח פטור (חולין ג"ג). בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה. אם תמיר ועברת אל לאו, חלש משפטי. נתקן הכתוב עשה הוא ולא שניתק לעשה אין לוקין עליו ועשו ותקנת בעברתו ששיפטי (שבועות ג'). דמשמע שזה עשו של לאו שאם התמיר שיפטי ויפטר (סנהדרין ג"ג). שהמעשה האמור אחריו תקנתו וכפרתו על עברת הללו (מכות ד'). לא מן השם הוא זה. כלמר טעם זה אינו מן העצם זה הוא פטור (חולין ג"ג). אין טעם זה משפט זה הוא פטור (חולין ג"ג). אין טעם זה עיקר דלאו שניתק לעשה אין לוקין עליו, אלא מפני מה המותר אינו לוקה לפי שהוא לאו שאין בו מעשה (מכות ד') ובענין

ולא מילה שלא בזמנה

זרעת שדוחה את העבודה ועבודה דוחה את השבת מילה אף שלא בזמנה דוחה אותה אפילו במקום בהרס יקון בהרסו שבת שנדחת מפני עבודה אינו דין שהשם מילה דוחה ואמא קרא ומיעטה דכיון

דשלא בזמנה היא כגון גר שנתגביר

וקטן שנאנס אציו ועבר זמנה נשהיה למחר. וגבי שריפת פסול קדשים נמי כמילה שלא בזמנה דלפשר לשהויה דמי: **שנסון דיוס טוב עשה הוא.** דמשמע שבות והוא ליה י"ט עשה ולא תעשה: **מתני' כל הנאכל צשור הגדול כו'.** שכתב וקשה כל מה

שעמד להקשות זו: יאכל גבדי הרך.

רצוי לאכילה בפסח בן שמנה ימים אכל מה שאין נאכל צשור הגדול אין נמנין עליו בפסח אע"פ שעכשיו רך הוא עמיד להקשות בסופו: **וראשי כנפים והסחוסים.** שקורין טיבזרו"ס שבראש גף הכתף אשפרליו"ן והסחוסין שאר הסחום שזו כגון מנך האחון והסחוסין החוה והללעות הקטנות שנסוף השדרה: **גמ' וי"א אף ראשי כנפים והסחוסין.** הואיל וצשור הגדול וגבדי וטלה הן רכים אכל אם היה מוקין סופן להיות קשים: **ר' יוחנן אומר כו'.** וגידים הרכין דקמני כהן כרייתא נידונין כבשר לר' יוחנן משמע ל' דרכין השתא ולרש לקיש משמע ליה צשאר גידים דרכין לעולם:

הני אין. דס"ר מדפריש מה הן דוקא קאמר: **הני מ"ע.** פירושא הוא ומסקנא דמירואל: **עגל הרך.** מפרש צהעור והרוטב^(א) כל זמן שיונק ועור ראשו רך מולגין אותו וגאכל עמו: **השתא אזלינן ומטמא או צמר צסוף אזלינן ואינו מטמא: לא חש לקמחיה.** למה שהוא טעון אם חטין אם פסולת: **הא דהר ציס ר' יוחנן.** מהא גדידין שסופן להקשות כדלמך שצליה צהמה המקשה (חולין ע"ו). ופשטינן לה מהא דהעור והרוטב דכי פשיט ליה רצי יוחנן עלה דההיא אין מטמא ואותציה ריש לקיש ממתני' דהעור והרוטב דקמני אינו שעורמיהם ככשרן עור הראש של עגל הרך אלמא דצמר השתא אזלינן וי"ל רצי יוחנן אל תקניטני צאותה משנה שכלשון יחיד אני שונה אותה אלמא מעיקרא הוה סמיך ר' יוחנן עליה ופליג בגדידין שסופן להקשות ואידכר דיחידהה היא והדר ציה: **מתני' אכל המותר צטהור.** אפילו צטהור והשזר צטמא אינו לוקה ^(ב) המותר משום לא תותירו ולא שזר צטמא משום לא תשזרו וטעמא מפרש בגמרא: **גמ' צא הכסוב כו'.** כל לאו שניתק לעשה אין לוקין עליו דמשמע זו היא תקנתו אם תעבור על הלאו עשה זאת והיננל ועוד דלא דמי ללאו דחסימה שהמלקות נסמך לו י:

האי

שייך למיזל צהו צמר צסוף כיון דגבדי וטלה הם רכים לעולם: **הא** הדר ביה ר' יוחנן. פירוש מהך דשמעתין כדמוכח צפרק צהמה המקשה (חולין ע"ו). וקשה לר"י לר"ל דאותציה לר' יוחנן מההיא שערומיהן ככשרן תיקשי לנפשיה דקסבר גצי פסח צמר צסוף אזלינן וצמה אציל צמר השתא וי"ל שלפי צצעור ראש של עגל הרך יש לו טעם צצר הרבה מגידין ורצי"א אומר דצירוכלמי פריך דר"ל אר"ל ומשני טעמא דר"ל מקרא ואכלו את הבשר (שמות יב) ולא גידין^(א) וצעור הראש של עגל הרך אציל צמר דהשתא והכל הוי גזירת הכתוב^(ב):

ביצד צולין פרק שביעי פסחים

פר.

ולא מילה שלא בזמנה דאתיא בכו"ו. פירש צקוני' ומה זרעת שדוחה את העבודה ועבודה דוחה את השבת וקשה דרבא לית ליה האי ק"ו צפ' ר' אלעזר דמילה (שבת קל"ג): דקסבר דהא דזרעת דוחה עבודה לא משום חומרא דזרעת אלא משום דגברא דהא

חזי ור"ח פי' ק"ו ומה אוכל נפש שלא נכרתו עליו י"ג צרימות דוחה י"ט כו' ויש להשיב מה לאוכל נפש שכן מנזה עוברת שלמחר לא יהיה מנזה עליה ואומר ר"י דאיכא למיעבד ק"ו מנדרים ומצוות דדמו י"ט אע"פ שלא נכרתו עליהן י"ג צרימות וסבר רבא דקריצין צי"ט וליכא למיפדך מה לגדרים ומצוות שכן לורך גצוה דפרריך צפ' ר' אלעזר דמילה (שס דף קל"ה). מה לעומר ושפי הלחם כו' דלאו חובה ניניהו ואפילו חטאות ואשמות לא מיקריו לורך גצוה כיון דאי לאו דחטא לא צעו לאימיוניהו וגרלא דרבא אית ליה הא דרצ אשי די"ט עשה ולא תעשה ולהכי אצטריך ק"ו דאי לאו ק"ו לא הוה צריך למימר וכן משמע צפ"ק דצי"ה (דף ע"ב): דפרך גצי אפר כירה מוכן לודאי כו' סוף סוף י"ט עשה הוא ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה אלא אמר רבא כו' משמע דרבא אית ליה די"ט עשה הוא והשתא לצדו לא אצטריך לשריפת קדשים אלא על מילה דאיכא ק"ו אמר רבא פרק י' (אם לא הציא) (דף קל"ג). וגמרא מיימי לה הכל אשריפת קדשים דממילא ממעטי ורצ אשי לא קאי למיפלג ארצא אלא מילתא דנפשיה קאמר ואקדשים קאי ואפילו אמילה כדמשמע צאם לא הציא דלית ליה פ' ומומר: **ג'ידין שסופן להקשות.** ס' צקו' גדי צואר ואין נראה לרצי"א דהא משמע דהשתא הם רכים ככשר לגמרי ואפי' ר"ל לא פסיל להו אלא משום צסוף ולעיל קאמר אלא פשיטא בגידי צואר משמע שהם רגילין להיות נותר ואין ראוין ליאכל כמו עצמות אלא נראה דהיינו גדי שדרה וגידים הרכים דקמני צצרייתא ציירי בגידי

צצר דלכ"ע הוו ככשר: **הוא"ל ומתאכלי בששור הגדול בשצלא.** והשתא^(א) לא אציל רצי יוחנן צמר השתא אלא דצצר הנאכל צשור הגדול שצלא^ב וא"ת ור"ל מאי פריך ליה לר' יוחנן דארכיה תיקשי לדידיה דמוכח צצרייתא דצצצר הנאכל צשור הגדול שצלא אזלינן צמר השתא ויש לומר דצצר ר"ל דראשי כנפים והסחוסין יש עליהם שס צצר יומר מצגידיס^ג ופרך לרצי יוחנן מדלל נקט צצרייתא גידים דהוי רצותא טפי ור' יוחנן משני דאין רצותא כלל מה שאין צהן טעם צצר כל כך דהא אם היו רכים לעולם לא היה פוסלן הילכך כיון דמתאכלי היה שצלאק נימנין עליהן כמו ראשי כנפים והסחוסים ורשצ"א מפרש טעמא דריש לקיש דגידים לא דמו לראשי כנפים והסחוסים דגידים סופן להקשות צגדי עצמו אכל ראשי כנפים והסחוסים אין סופם להקשות צגדי לעולם אלא צשור הגדול דוקא ולא

עגל הרך מהו שיטמא, ואמר ליה אינו מטמא, דאלמא בטר בסוף אזלינן. אמר ליה ר' אבהו דרמא לא חש לקמחיה, כלומר אכילתו להפסיד הולכת שאינו מתעסק בתורה כדאוי לה. בפירוש הדר ר' יוחנן ואמר לריש לקיש בעיצנא אקשינן רצי יוחנן צמר ר' יוחנן שמונה וזו דברי יחיד הן דברי אלעזר בן יהודה איש אבילים מר' יעקב הם ומפורש בפי העור והרוטב כי אמר לו רבי יוחנן אל תקניטני בלשון יחיד אני שונה אותה. **מתני' אבל המותר בטהור כו'.** בשלמא מותר בטהור אינו לוקה דהניא לא תותירו ממנו עד בקר והגותר וגר', ובא הכתוב כו', לרבי יהודה כדאית ליה ולר' יעקב כדאית ליה. אלא שובר העצם בטמא מנא לן דלא לקי. ומשני טעמא דר"ל מקרא ואכלו את הבשר (שמות יב) ולא גידין^(א) וצעור הראש של עגל הרך אציל צמר דהשתא והכל הוי גזירת הכתוב^(ב):

היתא
עגל הרך מהו שיטמא, ואמר ליה אינו מטמא, דאלמא בטר בסוף אזלינן. אמר ליה ר' אבהו דרמא לא חש לקמחיה, כלומר אכילתו להפסיד הולכת שאינו מתעסק בתורה כדאוי לה. בפירוש הדר ר' יוחנן ואמר לריש לקיש בעיצנא אקשינן רצי יוחנן צמר ר' יוחנן שמונה וזו דברי יחיד הן דברי אלעזר בן יהודה איש אבילים מר' יעקב הם ומפורש בפי העור והרוטב כי אמר לו רבי יוחנן אל תקניטני בלשון יחיד אני שונה אותה. **מתני' אבל המותר בטהור כו'.** בשלמא מותר בטהור אינו לוקה דהניא לא תותירו ממנו עד בקר והגותר וגר', ובא הכתוב כו', לרבי יהודה כדאית ליה ולר' יעקב כדאית ליה. אלא שובר העצם בטמא מנא לן דלא לקי. ומשני טעמא דר"ל מקרא ואכלו את הבשר (שמות יב) ולא גידין^(א) וצעור הראש של עגל הרך אציל צמר דהשתא והכל הוי גזירת הכתוב^(ב):

עין משפט ונר מצוה

פו א מיי' פי' מהל' ק"פ הלכה ט:

פו ב מיי' שס ה' י:

פח ג מיי' שס הלכה א:

פט ד מיי' שס והל' יא:

לעוי רש"י

טיבזרו"ס (טיבזרו"ש).

סחוסים.

אשפרליו"ן (אינשפרליו"ן).

עצם השכס.

מוסף תוספות

א. בעי ר' יוחנן תתיר ד.. מוס' שאלך. ב. דאי לאו הכי אכתי תיקשי ליה ברייתא. שס. ג. ויש להם ויותר טעם. שס. ד. משמע לפי הירושלמי דבכל מקום אויל בחר השתא בר מגבי פסח דכתיב קרא. מוס' חולין עו. ד"ה אל. ה. ולפי הירושלמי אית לן לפרש דהא דקאמר בטר בסוף אזלינן לא מטביא אלא מקרא. מוס' שאלך.

רבינו הגנאל

אוכל נפש שאע"פ שהוא באזהרת שמחה ואינה מצוה דוחה יום טוב. מילה שאע"פ שהיא שלא בזמנה מצוה היא שנכרתה עליה י"ג ברייתא וחיוב כרת אם לא ימול, אינו דין שידחה יום טוב. ת"ל לבדו ולא מילה שלא בזמנה. ואם מילה שהיא מצוה והמכילה לגמרי ענוש כרת. ולא עוד אלא שהיא מצוה שנכרתה עליה שלש עשרה ברייתא אינה דוחה יום טוב, כל שכן עשה של נותר שלא ידחה יום טוב שאפילו ביטלו לגמרי אינו ענוש כרת. רב אשי מפיק ליה מהאי דכתיב ביו"ט שבתון ולא תעשה מלאכה, נמצא ביו"ט עשה שבתון ולא תעשה כמשמנו, ואין עשה דוחה את לא תעשה ורעשה.

מתני' כל הנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הרך ראשי כנפיים והסחוסים כו'. וכו' כל מי שאינו נאכל בשור הגדול אינו נאכל בגדי הרך, והרי ראשי כנפיים והסחוסים שאינן נאכלין בשור הגדול שכן כצממות וגבדי הרך נאכלין. ופרקי רבא ואמר הכי קאמר כל הנאכל בשור הגדול שילוק יאכל צלי בגדי הרך, ומה הן ראשי כנפיים והסחוסין. הניא כותיה דרבא כל הנאכל בשור הגדול בשלוקא. רמי ליה רבא אמר ר' יוחנן גידין הרכין שסופן להקשות נמנין עליהן בפסח דבטר השתא אזלינן, והשתא רכין הן וכבשר הן. וריש לקיש פליג עליה ומותבי עליה ממתני, ושני ליה הכי תנא הני ראשי כנפיים והסחוסין הואיל ומתאכלי בשור הגדול בשלוקא, והוא הדין לגידים שסופן להקשות, דהני נמי מתאכלי בשור הגדול בשלוקא. רמי ליה רבא אמר ר' יוחנן גידין הרכין שסופן להקשות נמנין עליהן בפסח, אלמא השתא אזלינן וכבשר ניניהו, והא בעינא מינה ריש לקיש מה יוחנן עור הראש של

^[1] שייך למיזל צהו צמר צסוף כיון דגבדי וטלה הם רכים לעולם: הא הדר ביה ר' יוחנן. פירוש מהך דשמעתין כדמוכח צפרק צהמה המקשה (חולין ע"ו). וקשה לר"י לר"ל דאותציה לר' יוחנן מההיא שערומיהן ככשרן תיקשי לנפשיה דקסבר גצי פסח צמר צסוף אזלינן וצמה אציל צמר השתא וי"ל שלפי צצעור ראש של עגל הרך יש לו טעם צצר הרבה מגידין ורצי"א אומר דצירוכלמי פריך דר"ל אר"ל ומשני טעמא דר"ל מקרא ואכלו את הבשר (שמות יב) ולא גידין וצעור הראש של עגל הרך אציל צמר דהשתא והכל הוי גזירת הכתוב:

^[2] עגל הרך מהו שיטמא, ואמר ליה אינו מטמא, דאלמא בטר בסוף אזלינן. אמר ליה ר' אבהו דרמא לא חש לקמחיה, כלומר אכילתו להפסיד הולכת שאינו מתעסק בתורה כדאוי לה. בפירוש הדר ר' יוחנן ואמר לריש לקיש בעיצנא אקשינן

^[3] רצי יוחנן צמר ר' יוחנן שמונה וזו דברי יחיד הן דברי אלעזר בן יהודה איש אבילים מר' יעקב הם ומפורש בפי העור והרוטב כי אמר לו רבי יוחנן אל תקניטני בלשון יחיד אני שונה אותה. מתני' אבל המותר בטהור כו'. בשלמא מותר בטהור אינו לוקה דהניא לא תותירו ממנו עד בקר והגותר וגר', ובא הכתוב כו', לרבי יהודה כדאית ליה ולר' יעקב כדאית ליה. אלא שובר העצם בטמא מנא לן דלא לקי. ומשני טעמא דר"ל מקרא ואכלו את הבשר (שמות יב) ולא גידין וצעור הראש של עגל הרך אציל צמר דהשתא והכל הוי גזירת הכתוב: